

DATUM 5-12-2018
AAN Commissie RGW
VAN GS - gedeputeerde Pennarts-Pouw
DOORKIESNUMMER
ONDERWERP **Statenmemo visie Bodemdaling**

Tijdens de bespreking van de visie Bodemdaling in de commissie RGW is gebleken hoezeer u als Statenleden bodemdaling als urgent maatschappelijk probleem ziet. Tegelijkertijd denkt u verschillend over de snelheid en intensiteit van de aanpak. Ik wil in dit memo meer toelichting geven op de invulling van de visie Bodemdaling en daarnaast op een drietal vragen meer duidelijk geven:

1. Een overzicht van wat er in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden op het gebied van bodemdaling, de lopende activiteiten (zie bijlage: feitedossier) en een vooruitblik op het proces in 2019;
2. De wijze waarop de aanbevelingen van de ARK worden meegenomen in de visie;
3. De stand van zaken rond handhaving van het verbod op groundbewerking in veengebieden in de PRS.

Wat wil ik met de visie in gang zetten?

Bodemdaling is een probleem dat al eeuwen speelt en niet in één keer kan worden opgelost. De huidige provinciale ambitie t.a.v. bodemdaling in het beleid beperkt zich tot de intentie om bodemdaling niet te laten toenemen (BWM-plan, PRS/PRV). Door de klimaataanpak, de urgentie bij het Rijk en de regionale bodemdaling Groene Hart is er een brede bereidheid om aan de slag te gaan. Nu is er een momentum om door te pakken en in te zetten op het verminderen van de bodemdaling. De ambitie om gemiddeld de bodemdaling met 25-30% terug te brengen in 2030 is bewust zo gekozen omdat ze aansluit op de afspraken in het klimaat akkoord, maar ook om dat dit voor melkveehouderij een prikkel is om maatregelen te nemen. Daarnaast wil ik nu al inzetten om na 2030 meer te bereiken, 50% of meer is denkbaar. Mits de afgesproken maatregelen allemaal worden ingezet. Het is een stevige ambitie gelet op de termijn die erbij is genoemd. Tegelijkertijd is het ook een ambitie die haalbaar is. De voorliggende visie is een grote stap voorwaarts ten opzichte van het huidige beleid. We gaan nu alle kennis en onderzoeken van de laatste decennia benutten om tot een gedifferentieerde aanpak te komen, waarbij er echt gebieden zijn waar veel gaat gebeuren.

In 2019 wil ik daarom op twee sporen inzetten. Het eerste spoor is concrete uitvoering in 2019 en 2020. Hiervoor zal ik in de eerste helft van het jaar een informatiebijeenkomst voor u organiseren waarin ik op basis van een concept uitvoeringsprogramma graag met u in gesprek ga. In de eerste bijlage bij dit memo ziet u een overzicht van zaken waar ik dan aan denk. Daarnaast wil ik in het tweede spoor de visie op Bodemdaling borgen in de Omgevingsvisie. Dit betekent dat we concreet aan de slag gaan met indeling in drie soorten gebieden:

1) gebieden waar het huidige beleid wordt voortgezet; 2) gebieden waar wordt ingezet op het remmen van bodemdaling en verbrede doelstellingen; 3) knippuntgebieden waar bodemdaling sterk geremd moet worden of volledig gestopt. Naast de indeling wordt ook gewerkt aan het gereed maken van de benodigde instrumenten. De indeling van de gebieden hangt samen met de urgentie. Deze wordt o.a. bepaald door snelheid van bodemdaling, de gevolgen ervan op ander gebruik en de Utrechtse kwaliteiten, zoals benoemd in het koersdocument Omgevingsvisie.

Ik kies voor een gebiedsaanpak. Het aanwijzen van de gebieden voor een transitie van het gebruik moet zorgvuldig gebeuren, in overleg met de betrokken partijen. Dit kost tijd, maar creëert draagvlak. Als overheid moet je zorgvuldig handelen. Het huidige gebruik kan niet langer automatisch optimaal worden bediend. De focus komt daar te liggen op mogelijkheden voor ander gebruik.

Ik wil als provincie de regierol oppakken met een netwerkaanpak. Bij zowel het opstellen van het uitvoeringsplan (spoor 1) als de lange termijn aanpak via de Omgevingsvisie (spoor 2) worden belanghebbenden goed betrokken.

Het is een misverstand dat we pas over 10 jaar invulling geven aan de transitie in de gekozen gebieden. We willen in het proces van de Omgevingsvisie de gebieden kiezen en daarbij gelijk het beleid aangeven wat er in die gebieden gaat gelden, zodat de agrariërs in die gebieden ruim de tijd hebben voor een omschakeling. Duidelijkheid op korte termijn voor een verandering op langere termijn dus. En daarbij voldoende kansen en mogelijkheden scheppen voor de ondernemers in een gebied en ze hierbij meenemen. Als een kans zich voordoet om in een deelgebied al een transitie te realiseren, benutten we die.

Bij een stevige ambitie horen natuurlijk ook middelen. Er zijn middelen beschikbaar vanuit lopende programma's binnen de begroting van de provincie. Voor grootschalige uitrol van maatregelen zijn nog geen middelen beschikbaar. Uiteraard zal ik ook proberen de pas gesloten regiodeal bodemdaling zoveel mogelijk te benutten. Als voor de uitvoering aanvullende middelen nodig zijn zal ik hiervoor een Statenvoorstel aanbieden tegelijkertijd met het uitvoeringsprogramma.

Vooruitblik en feitendossier Bodemdaling

In het bijgevoegde document leest u wat er al gebeurt en gebeurd is de afgelopen jaren en welk aanvullend proces ik voor ogen heb. In de doorkijk voor het uitvoeringsprogramma 2019-2020 heb ik aangegeven wat er concreet wordt opgepakt. En daarnaast biedt het kennisoverzicht een globaal overzicht van 10 jaar uitvoering. Zie voor meer informatie de bijlage.

De wijze waarop de aanbevelingen van de ARK worden meegenomen in de visie.

Als bijlage ziet u de aanbevelingen van de ARK en een korte reactie van één alinea hoe de aanbevelingen worden meegenomen.

De aanbevelingen van de ARK zijn van belang voor zowel het opstellen van het programma als voor het opstellen van de Omgevingsvisie en overige instrumenten van de Omgevingswet. Gedurende het proces van beide documenten zullen de aanbevelingen van de ARK ter harte worden genomen.

Stand van zaken handhaving verbod op grondbewerking

Het beleid van de provincie om scheuren en ploegen van grasland aan banden te leggen is vanaf de aanvang gedelegeerd naar de gemeenten. Zij moeten dit beleid verwerken in hun bestemmingsplannen. En wanneer dit niet het geval was, dan is hier vanuit de provincie een zienswijze dan wel aanwijzing (Soest, De Bilt, Montfoort) op gegeven. Op dit moment speelt dit in de gemeente Oudewater waar het bestemmingsplan Landelijk gebied Hekendorp Papekop gewijzigd is vastgesteld nadat een amendement aangenomen waarmee de verbodsbepaling op het telen van ruwvoedergewassen vervalt. In die zin heeft de provincie haar beleid gehandhaafd. Daar waar het de handhaving door de gemeenten betreft, hebben wij geen rol en zijn wij niet op de hoogte of en hoe zij dit doen.

Concreet zegt de PRV: *"Gemeenten nemen voor veengebieden die kwetsbaar zijn voor oxidatie in hun bestemmingsplannen geen regels op die bodembewerking, waarbij veen aan het oppervlak wordt gebracht, toestaan in agrarische bestemmingen. Bodembewerkingen ten behoeve van graslandvernieuwing of de aanleg van een andere blijvende teelt is wel toegestaan."* Impliciet betekent dit, dat scheuren en ploegen voor maisteelt in de aangegeven gebieden niet wordt toegestaan.

In de Visie Bodemdaling wordt aangegeven dat: *"Verder komt scheuren en ploegen weinig voor en is onduidelijk in welke mate gemeenten het PRV-beleid toepassen. Het is dus de vraag of het verbod stand moet blijven houden in de Omgevingsverordening."*

Deze formulering is wat onzorgvuldig. Bedoeld werd te zeggen: scheuren en ploegen ten behoeve van maisteelt in het veenweidegebied komt tegenwoordig nog maar weinig voor. Wat de vraag oproept of het verbod dan nog

nodig is in de omgevingsverordening. Die vraag houdt niet verband met de mate waarin de gemeenten hun eigen beleid handhaven.

In de omgevingsverordening zou het ook nog denkbaar zijn de verplichtende regels te verzwaren in de gebieden waar de knelpunten het grootst zijn, maar ook minder strenge regels op te nemen in de gebieden waar de knelpunten minder groot zijn. De bodemkaart die in het verleden is opgesteld is nog steeds de basis hiervoor.